

UNIEK 7: Idols voor wetenschappers

Miquel Bulnes

Toen ik pak 'm beet vijf jaar geleden voor het eerst het programma “Idols” op tv zag, vond ik de juryleden nog onnodig wreed en kwetsend. Tegenwoordig verbaas ik me er echter vooral over hoe vaak ze deelnemers hun (al dan niet) voorbereide liedjes laten uitzingen. Deze omslag komt doordat ik sinds een paar jaar zelf jurylid ben, in mijn geval voor wetenschappelijke artikelen: een zogenaamde “reviewer”.

Omdat de redacteurs van wetenschappelijke tijdschriften geen tijd hebben alle ingezonden manuscripten te beoordelen, laten ze deze evaluaties grotendeels over aan wetenschappers buiten de redactie, de reviewers. Reviewen verschilt helaas niet veel van jureren bij Idols. Het stikt in de medische wetenschap namelijk van de mensen die maar wat gegevens op een hoop gooien, snel een manuscript in elkaar flansen en dat op goed geluk naar een tijdschrift sturen¹.

Een paar voorbeelden van wat ik deze zomer onder ogen kreeg. (Waarschijnlijk werden de goede artikelen deze zomer naar belangrijke mensen gestuurd in plaats van naar mij.):

-Een manuscript uit Israël waaruit ik moet concluderen dat de auteurs een paar grove rekenfouten hebben gemaakt, óf dat in 2006 elke Israëliër twee blaasontstekingen doormaakte.

-Een Spaans onderzoek dat begint met de vraagstelling “hoe behandelen we ontstoken infusen?” en eindigt met de conclusie “zieke mensen gaan vaker dood dan niet-zieke mensen”.

-Een Japanse onderzoeksgroep die eerst vaststelt dat er nog nooit in de geschiedenis iemand is overleden aan een infectie met de Sphingomonas-bacterie, maar toch schrijft dat meer onderzoek nodig is naar deze “levensbedreigende ziekteverwekker”.

Simpelweg afwijzen² of een revisie aanbevelen³ is te makkelijk: er wordt verwacht dat je goed onderbouwde kritiek levert. Dat mag net zo hard als bij Idols, zolang het maar wetenschappelijk idioom blijft.

In plaats van “het idee achter het onderzoek is slecht” schrijf je daarom “het idee is curieus”. In plaats van “de resultaten zijn fout” schrijf je “de resultaten zijn opmerkelijk”. “Het onderwerp op zĳch is belangrijk...” betekent “... maar jouw artikel dus niet”. En: “de methodologie vertoont tekortkomingen in logica” betekent “ik zou maar professionele hulp gaan zoeken”.

Zo’n rapport schrijven klinkt misschien leuk, maar het is vooral tijdrovend. Waarom lenen we ons er überhaupt voor?

Uitgeverij Elsevier legt op haar reviewers-pagina⁴ de redenen uit, een heel rijtje, bijvoorbeeld: “De wetenschappelijke reputatie van de reviewer neemt toe.” (Hoe precies begrijp ik niet, want reviewen gebeurt anoniem.) Of: “De reviewer blijft up-to-date met de laatste ontwikkelingen in zijn veld.” (Dat zou waar zijn als ze beter selecteerden voor ze een manuscript rondstuurden).

De meeste wetenschappers staan niet stil bij de vraag waarom ze reviewen; het hoort simpelweg bij hun baan. Het is verplicht vrijwilligerswerk, want – voor de duidelijkheid – “U wordt ervoor betaald” staat niet in het rijtje van Elsevier.

Dat is ook meteen het grootste verschil met de jury van Idols.

¹Alsof ze naar een auditie gaan onder het credo: “Ik vraag me af of ik wel kan zingen”.

²In Idols-terminen: “Je bent niet door naar de volgende ronde”

³“Je bent voorlopig door, maar moet nog wel leren zingen”

⁴www.elsevier.com/wps/find/reviewershome.reviewers